

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o varnostni konstrukciji pri prevrnitvi kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (statični preskus) (kodificirana različica)

COM(2008) 25 konč. – 2008/0008 (COD)

(2008/C 211/04)

Svet Evropske unije je 7. marca 2008 sklenil, da v skladu s členom 95 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o varnostni konstrukciji pri prevrnitvi kmetijskih ali gozdarskih traktorjev na kolesih (kodificirana različica).

Odbor se v celoti strinja z vsebino predloga in nima nobenih pripomb, zato je na 444. plenarnem zasedanju 22. in 23. aprila 2008 (seja z dne 22. aprila) s 143 glasovi za, brez glasov proti in 6 vzdržanimi glasovi o tem predlogu sprejel pozitivno mnenje.

V Bruslju, 22. aprila 2008

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora Za skupno energetska politiko

(2008/C 211/05)

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 27. septembra 2007 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje o naslednji temi:

Za skupno energetska politiko.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 4. aprila 2008. Poročevalec je bil g. BUFFETAUT.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 444. plenarnem zasedanju 22. in 23. aprila 2008 (seja z dne 23. aprila) s 173 glasovi za in 13 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Vprašanje oskrbe z energijo, diverzifikacije virov energije, razvoja obnovljivih virov energije bo temeljnega pomena za prihodnost Evrope, za vzdrževanje svetovnega ravnovesja in boj proti podnebnim spremembam.

1.2 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) meni, da je Evropska unija ustrežna platforma za vplivanje na tekmovalnost držav pri zagotavljanju dostopa do virov energije in za obrav-

navo podnebnih sprememb, ker lahko ima zaradi svoje velikosti močan političen vpliv v mednarodnih pogajanjih.

1.3 EESO z zadovoljstvom pozdravlja vključitev naslova XX o energiji v osnutek Lizbonske pogodbe, ki bo okrepil pravno podlago za dejavnosti Unije na tem področju.

1.4 EESO poudarja ključni pomen raziskav in razvoja na področju trajnostne energije in okolja ter ustreznega dodeljevanja sredstev. Spodbujanje obnovljivih virov energije in

tehnologij za zmanjševanje emisij, za katere ne moremo pričakovati, da bodo dosegle gospodarsko ravnovesje, je treba skrbno proučiti, da bi se izognili zapravljanju javnega denarja za tehnologije, ki nimajo prihodnosti. Ta sredstva je treba preusmeriti v raziskave na področju tehnologij, za katere znanstveniki menijo, da so obetavne, kot so tehnologije, ki omogočajo čim večje zmanjšanje ali zajemanje emisij toplogrednih plinov, energetska učinkovitost, čisti premog, električni in drugi alternativni pogoni za vozila, gorivne celice, sončna energija, pridobivanje energije iz odpadkov, jedrska fuzija in zmanjševanje količine jedrskih odpadkov.

1.5 Prav tako poudarja pomen energetske učinkovitosti opreme in stavb.

1.6 Meni, da je na evropski ravni treba vzpostaviti resnično nabavno politiko za obvladovanje pritiskov s strani proizvajalcev, ki so včasih zelo dobro organizirani, ter priporoča usklajevanje energetskih politik in stališč mednarodnih organizacij, kot so Svetovna trgovinska organizacija, OZN, NATO in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, na ravni EU.

1.7 Poudarja pomen diverzifikacije virov oskrbe ter priporoča konstruktiven, a hkrati previden pristop k vzpostavljanju partnerstev z Rusijo ter s kavkaškimi in srednjeazijskimi republikami.

1.8 Vztraja, da bi bilo ustrezno proučiti možnost ponovne oživitve programov jedrske energije v državah, v katerih je bilo o tem doseženo soglasje, in okrepitev raziskav na področju predelave odpadkov. Spodbuja tudi razvoj raziskav jedrske fuzije v okviru sedmega okvirnega programa Euratoma za raziskave in pobude ITER.

1.9 Meni, da je treba okrepiti sodelovanje in usklajevanje na področju energetske politike, zastopanosti in ukrepanja v mednarodnih institucijah, razviti sosedsko politiko na področju energije ter v prihodnosti predvideti možnost vzpostavitve skupne energetske politike, ki bi se opirala na lastne institucije. Meni tudi, da vedno večje povpraševanje po obnovljivih virih energije v vseh državah članicah dokazuje zanimanje državljanov za to obliko energije; to stanje, ki sovпада z uvedbo skupne energetske politike v Lizbonski pogodbi, je lahko strateška priložnost za sprejemanje in razvoj te politike.

2. Uvod: razlogi za evropsko energetska politiko

2.1 Težavne geostrateške razmere

2.1.1 Mednarodna agencija za energijo ocenjuje, da se bo svetovno povpraševanje po energiji povečalo za 55 % do leta 2030.

2.1.2 Evropska unija je v veliki meri odvisna od trdnih fosilnih goriv, naftnih proizvodov in zemeljskega plina, pri čemer bo ta odvisnost v prihodnjih letih samo še naraščala. Delež odvisnosti EU od fosilnih goriv je 80 %, uvoz energije pa bo predvidoma zrasel s 50 % na 70 % do leta 2030.

2.1.3 Predvideva se, da bodo znane zaloge nafte začele upadati po letu 2050, drugi viri, ki jih danes ne uporabljamo, pa bodo postali primerni za gospodarsko izkoriščanje v prihodnosti zaradi čedalje večjega povpraševanja in tehnološkega napredka.

2.1.4 Prehod k drugim oblikam energije bo neizogiben, vendar tudi težaven. Svet se je enkrat že srečal s podobnimi spremembami, zlasti v 19. stoletju, ko je goriva iz biomase (predvsem les) nadomestil premog in pozneje nafta. Vendar danes še vedno ni na voljo zadovoljivih načinov za pridobivanje obnovljivih virov energije, ki bi povzročili podoben preobrat, kot je bil tisti v 19. stoletju.

2.1.5 Težave povzročajo različni dejavniki: energetska gostota, površine, potrebne za pridobivanje biogoriv (na račun drugih, zlasti kmetijskih dejavnosti), nestalna in težko predvidljiva narava tokov (vetra, sončne energije, plimovanj), zaradi katerih je potrebno temeljito načrtovanje skladiščnih zmogljivosti, ter geografska razporeditev obnovljivih virov energije. Kar zadeva jedrsko energijo, celotna svetovna jedrska industrija, tudi če bi izvajali zelo ambiciozno politiko prenove starih in gradnje novih jedrskih elektrarn, še vedno ne bi mogla zadovoljiti povpraševanja po energiji.

2.1.6 Za Evropo je značilna velika energetska odvisnost. Trenutno uvaža 50 % vse potrebne energije, do leta 2030 pa se bo ta odvisnost povečala na 70 %. Tako bi bila odvisnost Evrope pri nafti 90 %, pri plinu pa 70 %!

2.1.7 Marca 2006 je Evropski svet pripravil zaskrbljujoče poročilo, v katerem so bile izpostavljene naslednje točke:

- težavne razmere na trgih s plinom in nafto,
- čedalje večja energetska odvisnost Evropske unije,
- visoke in nestanovitne cene energije, ki so se še povečale,
- čedalje večje svetovno povpraševanje po energiji,
- tveganja v zvezi z varnostjo oskrbe,
- nevarnosti, povezane s podnebnimi spremembami,
- počasen napredek na področju energetske učinkovitosti in uporabe obnovljivih virov energije,
- potreba po povečanju preglednosti na energetskih trgih ter po nadaljnjem združevanju in povezovanju nacionalnih energetskih trgov v okviru liberalizacije energetskega trga,

— omejeno usklajevanje akterjev na področju energije, čeprav so potrebne velike naložbe v energetska infrastrukturo.

Te zaskrbljujoče ugotovitve so privedle do predlogov, opredeljenih v novem energetskega paketu, ki je do neke mere odziv na izzive, s katerimi se bo treba soočiti.

2.1.8 Evropski voditelji se morajo torej spopasti z dvojno težavo: na eni strani z upadanjem tradicionalnih primarnih virov, na drugi strani pa z neugodnim geografskim položajem virov, ki se večinoma nahajajo v politično nestabilnih državah, ki bi svoje vire lahko uporabile kot sredstvo za izvajanje pritiska na energetska odvisne države, kot se je že zgodilo.

2.2 Ali je Evropska unija primeren okvir?

2.2.1 Energetska vprašanja zadeva vse države članice Evropske unije, vendar izkušnje kažejo, da razdrobljeno delovanje posameznih držav ne pomaga pri soočanju s proizvajalci, ki so pogosto organizirani.

2.2.2 Zato je v interesu držav članic, da sodelujejo in uporabljajo Evropsko unijo kot učinkovit instrument za oblikovanje skupne energetske politike, katere temelj in cilj sta boljše upravljanje porabe in diverzifikacija virov oskrbe.

2.2.3 Evropska unija ima ustrezen obseg in institucionalne instrumente. Zmožna je razvijati tudi nadnacionalne politike, usklajevati nacionalne politike, zagotavljati večjo usklajenost v Evropi na področju energije in razvijati energetska politiko v odnosu do tretjih držav.

2.2.4 Nazadnje je treba dodati, da bi lahko po zavrnitvi osnutka Pogodbe o Ustavi za Evropo in v skladu s Lizbonsko pogodbo evropska energetska politika postala dejavnik združevanja in dokazala praktično koristnost Evropske unije.

2.3 Pravni okvir, ki ga je treba razvijati

2.3.1 Evropska unija trenutno nima pristojnosti na področju energije. Vzpostavitev takih pristojnosti je ena glavnih novosti osnutka Lizbonske pogodbe.

2.3.2 Ob ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti sta Euratom in Evropska skupnost za premog in jeklo obravnavala večino takratnih energetskega vprašanj.

2.3.3 Ali to torej pomeni, da Evropska unija sploh ni ukrepala na področju energije?

2.3.4 To gotovo ne velja, ker je na eni strani Evropska unija na podlagi člena 308 Pogodbe ES razvila pravo energetska politiko, na drugi strani pa je na podlagi člena 154 Pogodbe ES razvila politiko na področju vseevropskih energetskega omrežij (glej Odločbo št. 1364/2006/ES). Poleg tega so se pravila o notranjem trgu in konkurenci uporabljala tudi za energetska trg (Direktiva 2003/55/ES o odprtju trga z zemeljskim plinom, Direktiva 2003/54/ES o električni energiji, Direktiva 90/377/EGS, kakor je bila spremenjena z Direktivo 93/87/EGS,

o večji preglednosti cen plina in električne energije). Prvi učinki tega odprtega trga ter odpravljanja državnih monopolov so občasno povzročili zaskrbljenost glede cen energije, pri čemer pa so bili ugotovljeni dvigi cen dejansko posledica vse večjega svetovnega povpraševanja po omejenih in včasih celo izginjajočih virih.

2.3.5 Temu je treba dodati besedila Komisije, ki v strogem pomenu besede niso zakonodajni predlogi, ampak „nezavezujoči akti“: zelena knjiga o evropski strategiji za varnost oskrbe z energijo (28. november 2000), sporočilo K evropski strategiji za varnost oskrbe z energijo (26. junij 2002), Zelena knjiga o energetskega učinkovitosti ali Narediti več z manj (22. junij 2005), akcijski načrt za obdobje 2007–2012 (19. oktober 2006), sporočilo o svetovnem skladu za energetska učinkovitost in obnovljive vire energije (6. oktober 2006).

2.3.6 Evropska unija je torej dobro proučila energetska vprašanja, vendar so njeni ukrepi temeljili na dokaj negotovi pravni podlagi, in sicer na členu 308 Pogodbe ES, tj. „klavzuli o fleksibilnosti“, ki se glasi: „Če bi se med delovanjem skupnega trga izkazalo, da je zaradi doseganja enega od ciljev potrebno ukrepanje Skupnosti, ta pogodba pa ne predvideva potrebnih pooblastil, Svet na predlog Komisije in po posvetovanju z Evropskim parlamentom soglasno sprejme ustrezne ukrepe“. To vprašanje je obravnavala tudi posredno, in sicer z uporabo pravil o notranjem trgu, konkurenci in okolju. Ta proces je bil vsaj na videz bolj tehnične in pravne kot politične narave.

2.3.7 Ravno zato osnutek Lizbonske pogodbe, glede na velik pomen energetskega vprašanja za vsakodnevno življenje evropskih državljanov ter za gospodarsko dejavnost in stabilnost po svetu, vključuje člen 176 o energiji, ki opredeljuje cilje Unije na področju energije „ob upoštevanju potrebe po ohranitvi in izboljšanju okolja“ in „v duhu solidarnosti med državami članicami“.

2.3.8 V skladu s prihodnjo pogodbo bodo cilji evropske energetske politike naslednji:

- zagotoviti delovanje energetskega trga,
- zagotoviti zanesljivost oskrbe z energijo,
- spodbujati energetska učinkovitost in varčevanje z energijo ter razvijanje novih in obnovljivih virov energije,
- spodbujati medsebojno povezovanje energetskega omrežij.

2.3.9 Ta politika bo v deljeni pristojnosti, kjer bi moralo odločanje potekati po načelu kvalificirane večine, razen na davčnem področju, za katerega bo še vedno veljalo pravilo o soglasju. Vendar pa drugi odstavek člena 176a(2) določa, da ukrepi, sprejeti za uresničevanje ciljev, navedenih v prvem odstavku tega novega člena, ne vplivajo na „pravico držav članic, da določijo pogoje za izkoriščanje svojih energetskega virov, na izbiri med različnimi viri energije in na splošno strukturo njihove oskrbe z energijo“.

2.3.10 Evropska unija bo torej imela pristojnost, ki je glavni instrument, potreben za sprejemanje odločnejših in konkretnjših ukrepov. Ob tem se zastavlja vprašanje, ali bo ta instrument zadoščal, ali pa bo treba sprejeti dodatne ukrepe na institucionalni ravni? V vsakem primeru je treba pred oblikovanjem tega instrumenta opredeliti politike, ki jih bo mogoče razvijati na podlagi skupnih vplivov zunanjih pritiskov ter razvoja storitev in tehnologije.

3. Katere politike?

3.1 Evropske energetske politike so morale doslej upoštevati ekonomske zahteve in/ali zahteve trajnostnega razvoja: željo po liberalizaciji energetskih trgov z direktivami in politiko o mrežnih industrijah, politiko, katere cilj je podpirati energetsko učinkovitost, spodbujati in razvijati obnovljive vire energije, se boriti proti emisijam CO₂ itd.

3.2 Ker Evropska unija doslej ni imela pristojnosti na področju energije, se je s tem vprašanjem ukvarjala dokaj posredno, in sicer z uporabo pravil o notranjem trgu, konkurenci in okolju. Njeno ukrepanje je bilo vsaj na videz bolj tehnično in pravno kot politično.

3.3 Kljub temu je bila zelo dejavna pri sprejemanju zakonodaje in določanju smernic na področju energije. Poleg tega je nedavno (19. septembra 2007) objavila vrsto zakonodajnih predlogov, ki spreminjajo sedanja besedila (sprememba uredbe o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije, sprememba uredbe o ustanovitvi agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev, sprememba uredbe o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave zemeljskega plina, sprememba direktiv v zvezi s skupnimi pravili o notranjem trgu s plinom in električno energijo).

3.4 Če bo Lizbonska pogodba ratificirana v sedanji obliki, se bo lahko Evropska unija s tem pomembnim političnim vprašanjem ukvarjala bolj jasno in neposredno. Vendar pravna pristojnost sama po sebi ne odpravlja vseh političnih, gospodarskih in socialnih težav. Splošno znano je, da obstaja cela vrsta različnih nacionalnih političnih stališč, zlasti na področju jedrske energije. V obdobju, ki je sledilo neuradnemu evropskemu vrhu v Hampton Courtu, je Evropski svet določil temelje resnične evropske energetske politike, ki so dobili konkretno obliko v novem energetskega paketu, ki sta ga pripravila GD za energijo in GD za okolje.

3.5 Kot že omenjeno, je Evropska unija želela najprej uporabiti tržne mehanizme, da bi vzpostavila predvidoma učinkovitejši konkurenčni trg in prek vseevropskega energetskega omrežja dosegla medsebojno povezanost trga.

3.6 Prav tako je želela spodbuditi energetsko učinkovitost, zlasti v najbolj energetsko intenzivnih sektorjih: ogrevanje in klimatizacija stavb, proizvodna industrija in promet.

3.7 V skladu z drzno zastavljenim ciljem akcijskega načrta za obdobje 2007–2012 (iz oktobra 2006) je treba doseči prihranek v višini 20 % letne porabe energije do leta 2020 oziroma

prihranek v višini približno 1,5 % energetske intenzivnosti na leto do leta 2020.

3.8 Evropska unija je odločno vztrajala tudi, da je treba razvijati obnovljive vire energije. Tudi na tem področju je cilj Evropske unije zelo ambiciozen, saj želi doseči 20-odstotni delež obnovljivih virov energije v celotni količini porabljene energije do leta 2020 in obvezen minimalni 10-odstoten delež biogoriv (časovni načrt za obnovljivo energijo z dne 10. januarja 2007).

3.9 Vendar se je izkazalo, da imajo ti viri energije v primerjavi s fosilno energijo kar nekaj pomanjkljivosti: manjša energetska gostota, prostorska raba (na primer fotovoltaične celice), nestalna proizvodnja in seveda stroški uporabljenih tehnologij. Čeprav se sorazmerna stroškovna neugodnost vztrajno zmanjšuj, to pomeni, da bo prehod k tem tehnologijam verjetno postopen in počasen, če ne bo zadostne politične in finančne podpore, in da bo treba za vse nove energetske vire pripraviti podrobne presoje vplivov (glej OECD Observer, december 2006, št. 258/259: „21st century energy: Some sobering thoughts“, avtor Vaclav Smil).

3.10 Glede energije za potrebe prometa je Komisija posebno pozornost namenila spodbujanju biogoriv ter gorivnim celicam in vodikom. Predvideni obseg povečanja proizvodnje biogoriv pa postaja čedalje bolj problematičen. Kar zadeva gorivne celice so dejansko zelo učinkoviti pretvorniki energije, ki lahko znatno zmanjšajo emisije toplogrednih plinov in onesnaževal. Kljub temu je malo verjetno, da bi ta tehnologija hitro dosegla tržno učinkovitost.

3.11 Zato je Komisija na podlagi sedmega okvirnega programa za raziskave in skupne tehnološke pobude za vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva predlagala uredbo o ustanovitvi skupnega podjetja za gorivne celice in vodik (COM(2007) 571 konč.) za izvajanje programa dejavnosti, povezanih z raziskavami, tehnološkim razvojem in predstavitvami na področju gorivnih celic in vodika.

3.12 Za spodbuditev razvoja trga za motorna vozila na vodikov pogon, je Komisija predlagala tudi uredbo o homologaciji teh vozil (COM(2007) 593 konč.), da se standardi ne bi razlikovali med državami članicami, kar bi oviralo razširjanje te tehnologije.

4. Te smernice so nujne, vendar: ali zadoščajo?

4.1 Povpraševanje po fosilnih gorivih bo še naprej znatno in ključnega pomena. To neizpodbitno dejstvo mora biti zato še naprej v ospredju razprav, na področju obnovljivih virov energije pa je treba ohraniti trezno glavo.

4.2 V zvezi s tem je nujno, da države članice Evropske unije vzpostavijo usklajeno politiko do držav, ki pridobivajo fosilna goriva, v „duhu solidarnosti“, h kateremu poziva Lizbonska pogodba. Izjemno koristna bi bila tudi nabavna politika, vendar so za njo pristojna predvsem multinacionalna podjetja v naftnem sektorju.

4.3 Za organizacijo naftnega trga je uradno pristojna Organizacija držav izvoznic nafte (OPEC). V teh okoliščinah je popolnoma jasno, da ima skupina 27 držav članic večjo težo kot posamezne države, zlasti ker vključuje najbolj razvite industrializirane države, ki so zato tudi veliki porabniki energije. Ne smemo pozabiti, da je trg EU pravzaprav enotni trg, ki združuje skoraj pol milijarde potrošnikov.

4.4 Tako velika skupina kupcev lahko ima resnično politično moč v odnosu do kartela naftnih proizvajalcev, medtem ko je stanje v sektorju plina drugačno, ker v plinski industriji ni kartelov.

4.5 Na področju varnosti oskrbe je nujna diverzifikacija. V tem smislu so odnosi z Rusijo, ki je velika evropska država, vsaj tako pomembni kot odnosi z organizacijo OPEC. Prav tako je treba razmisliti o vzpostavitvi politike nabave energije iz kavkaskih in srednjeazijskih republik.

4.6 Na področju fosilne energije bi bilo zelo koristno oblikovati tudi nadomestne rešitve, zlasti na podlagi premoga. Na področju raziskav „čistega premoga“ je bil že dosežen precejšen napredek, ki ga bo treba še pospešiti, če naj novo povečanje uporabe premoga ne poslabša globalnega segrevanja. V zvezi s tem je treba razviti obsežen evropski načrt za raziskave in razvoj, zlasti ker ima evropska celina še vedno velike zaloge premoga in je ta vir na svetovnem trgu vidno cenejši kot nafta. Vendar so metode izkopavanja premoga še vedno zelo občutljivo vprašanje; težavne in včasih nevarne razmere v rudnikih so dobro znane. Delovne razmere ter zdravje in varnost pri delu v tem sektorju je zato treba obravnavati s posebno pozornostjo.

4.7 Kot obnovljivi vir energije je mogoče uporabljati tudi rabljene pnevmatike pod pogojem, da se zagotovi ustrezno zajetje emisij, ki so posledica zgorevanja. Elektranje, ki jih poganjajo rabljene pnevmatike, obratujejo v različnih državah že nekaj desetletij.

4.8 Tehnologije skladiščenja CO₂ se razvijajo, vendar so še vedno predrage, zapletene in tvegane zaradi uhajanja v primeru razpok v tleh ali potresov, pa tudi zaradi nevarnosti onesnaženja podtalnice. Ta vprašanja bodo podrobneje obravnavana v ločenih mnenjih, ki jih Odbor trenutno pripravlja.

4.9 Poleg fosilnih goriv obstaja lokalni vir energije, katerega količine so celo prevelike: to so odpadki. Evropska unija ustvarja na milijarde ton odpadkov. Recikliranje in ponovna uporaba odpadnih materialov se ponavadi šteje za najboljši način uporabe odpadkov, saj se tako zmanjšuje povpraševanje po nepredelanih materialih vseh vrst in ne nastajajo toplogredni plini, ki se pojavljajo pri večini načinov odstranjevanja odpadkov. Kadar pa to ni mogoče, je gotovo treba obravnavati možnost uporabe odpadkov kot energetskega vira. Tudi na tem področju bi bilo treba spodbujati raziskave in razvoj, usmerjene v izboljšanje energetske učinkovitosti in čim večje zmanjšanje toplogrednih in drugih onesnaževalnih emisij.

4.10 V zvezi s tem bi bilo treba pregledati zakonodajo in sodno prakso, ker pridobivanje energije iz odpadkov nima lastne pravne podlage. Kljub temu pa spremenjeni predlog okvirne direktive o odpadkih, o katerem razpravlja Evropski parlament, predstavlja korak naprej.

4.11 Nujno je treba obravnavati tudi vprašanje jedrske energije. Težko bomo dosegli 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020, če hkrati ne proučimo možnosti obsežne oživitve programov za nove generacije jedrskih elektrarn za države, ki so se odločile za uporabo te energije. Druge bi morale izboljšati svoje politike na področju obnovljivih virov energije.

4.12 Vsi se dobro zavedamo velikih izzivov na področju zaščite, varnosti in ravnanja z odpadki, ki so povezani z razvojem te industrije. Vendar ali se ji lahko resnično izognemo?

4.13 Razprave o izbiri virov energije se polne spornih vprašanj, vendar nobeno vprašanje ni tako pereče kot vprašanje naklonjenosti ali nasprotovanja jedrski energiji. Na področju jedrske energije v Evropi dejansko obstaja velik razkorak, zaradi česar je zelo priporočljivo, da se odločitev o uporabi te vrste energije v celoti prepusti državam članicam.

4.14 Evropa ima na voljo učinkovito orodje, in sicer Euratom, ki ga je treba uporabiti za ohranjanje tehnoloških prednosti Evrope, zagotavljanje evropske konkurenčnosti, zmanjševanje energetske odvisnosti Evrope ter krepitev prizadevanj in mednarodnega sodelovanja za varnost, zaščito in neširjenje. Treba bi bilo tudi premisliti o novih smernicah za Euratom.

4.15 Eden pomembnejših izzivov so raziskave na področju fuzije. Sedmemu okvirnemu programu Euratoma za raziskave je bilo dodeljenih približno 2,75 milijard EUR, pri čemer sta skoraj dve tretjini tega zneska namenjeni raziskavam na področju fuzijske energije. Prednostno obravnavo tega razvoja je treba spodbujati in ohraniti, ker bi obvladovanje te tehnologije bistveno prispevalo k lažjemu ravnanju z odpadki, saj bi znatno skrajšalo njihovo življenjsko dobo. V zvezi s tem je pomemben dogodek začetek obratovanja reaktorja ITER v EU.

4.16 Na področju pogona vozil mora Evropska unija pozornost nameniti hibridnim vozilom, sončni energiji, gorivnim celicam in pogonu na stisnjen zrak. Tudi tu je bil dosežen napredek na področju raziskav in razvoja; nek francoski inženir je razvil izjemno varčno vozilo na stisnjen zrak, ki lahko doseže hitrost 150 km/h in ki naj bi ga začeli proizvajati v naslednjih nekaj mesecih. Dobro znano indijsko podjetje Tata je odkupilo pravice za proizvodnjo tega vozila v Indiji.

4.17 V zvezi s tem se Odbor sklicuje na svoja prejšnja priporočila v zvezi z energetskega viri v Evropski uniji, ki so bila podlaga za ugotovitve tega mnenja.

5. Kateri instrumenti?

5.1 Opredelitev politik in določitev prednostnih nalog sta bistvena elementa, vendar so potrebni še politični in pravni instrumenti za njihovo izvajanje. Ali torej določbe Lizbonske pogodbe, če bo ratificirana, zadoščajo, ali pa je morda treba narediti več?

5.2 Razglasitev potrebe po duhu solidarnosti med državami članicami na področju energije je gotovo odlična poteza, opredelitev štirih osi te politike pa je novost, ki jo lahko le pozdravimo, čeprav tovrstne osi same po sebi niso zelo inovativne.

5.3 Kljub temu se vsiljuje misel, da si resnost svetovnih energetskega vprašanja zasluži več pozornosti.

5.4 Ali je bila Lizbonska pogodba preveč neodločna, čeprav morda skupna energetska politika na podlagi posebnega institucionalnega okvira v primerjavi z Evropsko skupnostjo za premog in jeklo in Euratom zdaj še ni mogoča?

5.5 V svetovni energetske konkurenci se tekmuje na ravni celin. Okvir Skupnosti ima večjo težo, vendar bi ustanovitev posebnega organa, pristojnega zlasti za energetske „diplomacije“, nabavno politiko, opredelitev in financiranje okvirnih programov za raziskave in razvoj, zelo verjetno Evropi poma-

gala, da postane pomemben igralec na velikem svetovnem prizorišču energije, česar posamezne države ne morejo doseči.

5.6 Danes se na tem področju pojavljajo zelo različni nacionalni pristopi, kar je nedvomno posledica dejstva, da si je po prvi naftni krizi leta 1973 vsaka država članica želela zagotoviti varnost oskrbe z energijo. Primeri takšnih razdrobljenih prizadevanj in različnih pristopov so številni.

5.7 Da bi se izognili morebitni neskladnosti, ki bi zmanjšala pomen Evrope, je treba zasnovati široko evropsko energetske politiko, tesno povezano z vodilnim položajem, ki ga že ima v okviru politike podnebnih sprememb v mednarodnih pogajanjih. Ta politika se mora začeti z odločnim usklajevanjem v mednarodnih institucijah, kot so Svetovna trgovinska organizacija, OZN, NATO in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, takoj ko se pojavijo energetska vprašanja. Spremljati jo mora usklajevanje nacionalnih energetske politik ter zlasti uvedba resnične nabavne politike in politike medsebojnega povezovanja omrežij, ki bo proaktivna in ne zgolj pragmatična. Navsezadnje bi se lahko ta politika usklajevanja, posvetovanja in skupnih projektov po potrebi opirala na posebne institucije, da bi Evropi pomagala obvladovati energetske izzive. Bomo imeli za to dovolj poguma?

V Bruslju, 23. aprila 2008

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS

DODATEK

k mnenju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Naslednji amandma, ki je prejel najmanj četrtino glasov, je bil zavržen med razpravo:

Točka 4.11

Spremeni se tako:

~~„Nujno je. Neizogibno bo treba obravnavati tudi vprašanje jedrske energije; države članice bodo morale nanj odgovoriti v okviru lastne suverenosti. Ni mogoče pričakovati, da bomo dosegli 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020, če hkrati ne proučimo možnosti obsežne oživitve programov za nove generacije jedrskih elektrarn.“~~

Obrazložitev

Zvezna republika Nemčija, v kateri zdaj obratuje kakih deset jedrskih elektrarn, je pripravila program, ki predvideva zmanjšanje CO₂ do leta 2020 za slabih 40 % ob sočasnem prenehanju uporabe jedrske energije. Ali poročevalec (in EESO) postavljata pod vprašaj resnost tega programa?

Izid glasovanja

Za: 46 Proti: 103 Vzdržani: 27
